

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİNDE HİKÂYE, ROMAN, TİYATRO, ÖĞRETİCİ METİNLER

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ'NDE HİKÂYE

- Millî Edebiyat Dönemi hikâyeleri realizmden etkilenmiştir.
- Gözlem önem kazanmıştır; tasvir gerçekçi, anlatım akıcı ve sürükleyicidir.
- Bu dönemde Ömer Seyfettin, millî duyarlılıkları ve toplumsal konuları ele almış ve hikâyeciliğimizin öncüsü olmuştur.
- Hikâyeciliğimizin asıl gelişimi gösterdiği bu dönemde genellikle Anadolu'da geçen olaylar ele alınmış, halkın her kesiminin yaşamı konu olarak işlenmiştir.
- Mekân olarak, Servet-i Fünun'dan farklı olarak ilk defa bilinçli şekilde Anadolu'ya çıkmıştır.
- Bu dönemin sanatçıları, hikâyelerinde, yaşadıkları zamanın yanında geçmiş zamanı ve uzak tarihimizi yaşatmak istemişlerdir.
- Sanatçıların hepsi hikâyelerinde yerli yaşamı ve temaları ele almışlardır.
- Bu dönemin hikâyelerinde "Türkçülük, ilerleme, batıl inançlar, yoksulluk, cehalet, çağdaşlaşma" gibi temalar işlenmiştir.
- Hikâyenin teknik bakımdan geliştiği bu dönemde sade ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
- "Maupassant" tarzı (olay hikâyesi) hikâyeler yazılmıştır.

Millî Edebiyat hikâyecileri

Ömer Seyfettin, Refik Halit Karay, Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Aka Gündüz, Halide Edip Adıvar, Ahmet Hikmet Müftüoğlu

ÖMER SEYFETTİN (1884-1920)

- "Maupassant" tarzı hikâyeciliğin usta temsilcilerindendir.
- Edebiyatımızda özellikle kısa hikâye türünün yerleşip yaygınlaşmasını sağlamıştır.
- Konuşma dilini, yazı diline uygulamayı amaçlamış; sade, süssüz bir anlatım kullanmıştır.
- "Hakikati görüldüğü gibi, edebiyat yapmadan yazmak" ilkesine bağlı kalmıştır.
- Anlatımında halk dilinden, kültüründen, efsane, destan ve tarihî olaylardan beslenmiştir.
- Hikâyeleriyle halkı eğitme, yanlışları düzeltme, kültürel yozlaşmadan kurtarma, halka okuma alışkanlığı kazandırma amacı taşımıştır.
- Hikâyelerinde genellikle çocukluk anılarını (*Ant*, *Falaka*), Osmanlı tarihini (*Pembe İncili Kaftan*, *Başını Vermeyen Şehit*), Balkan Savaşı'nı (*Beyaz Lale*), geri kalmış insanları, topluma örnek olmayan aydın tipleri, yozlaşmış kişileri ve günlük olayları işlemiştir.
- Hikâyelerinin çoğu beklenmedik sonlarla biter.
- Çoğu hikâyesinde mizaha yer veren Ömer Seyfettin bunu, eleştirel tutumunun bir aracı olarak kullanmıştır.

Eserleri

Hikâye: Kaşığı, Ant, Bomba, Yalnız Efe, Harem, Yüksek Ökçeler, Gizli Mabret, Beyaz Lale, Asilzadeler, İlk Düşen Ak, Dalga, Nokta, Tarih Ezeli Bir Tekerrürdür, Bahar ve Kelebekler, Primo Türk Çocuğu, Hürriyet Bayrakları, Pembe İncili Kaftan, Topuz, Vire, Falaka, Kurbağa Duası, Başını Vermeyen Şehit, Perili Köşk, Forsa, Kızıl Elma Neresi, Bomba

Roman: Efruz Bey, Ashabı Kehfimiz

REFİK HALİT KARAY (1888-1966)

- Önce Fecriatî'de yer almış, sonra Millî Edebiyat topluluğuna katılmıştır.
- *Gurbet Hikâyeleri* ve *Memleket Hikâyeleri* ile tanınmıştır.
- Refik Halit Karay, gözleme dayanan, köylünün ve köyün sorunlarına gözlem yoluyla eğilen bir öykü anlayışı benimsemiştir.
- Hikâyeleri'nde yalın, duru, arı bir Türkçe göze çarpar.
- Güçlü bir gözlem yeteneği ve tasvir gücü vardır.
- Roman ve hikâyelerinde Ahmet Mithat Efendi ve Hüseyin Rahmi gibi, okuru oyalayabilme özelliğine de önem vermiştir.
- Kıvrak ve akıcı bir anlatımı olan sanatçı, yapıtlarında canlı bir konuşma dili (İstanbul Türkçesi) kullanmıştır.

Eserleri

Hikâye: Memleket Hikâyeleri, Gurbet Hikâyeleri

Roman: Anahtar, Nilgün, İki Bin Yılının Sevgilisi, Yer Altında Dünya Var, İstanbul'un İçyüzü (İstanbul'un Bir Yüzü), Yezidin Kızı, Çete, Kadınlar Tekkesi, Sürgün, Bugünün Saraylısı, Sonuncu Kadeh

Anı-Fıkra-Söyleşi: Kirpinin Dedikleri, Guguklu Saat, Sakın Aldanma, İnanma Kanma; Ay Peşinde, Minelbab İlelmihrap, Bir Ömür Boyunca, Bir Avuç Saçma

Tiyatro: Deli

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU (1870-1927)

• Edebiyata Servetifünun'da başlamış, sonra Millî Edebiyat akımını benimsemiştir.

• İlk eserlerinde Servetifünun'un üslup özellikleri; Millî Edebiyat akımına bağlı olanlarda ise arı Türkçeciliğe varan bir sadelik görülür.

• Millî Edebiyat anlayışını benimsedikten sonra yazdığı Türkçü ve Turancı düşüncelerini dile getirdiği yazı ve hikâyelerini *Çağlayanlar* adı altında toplamıştır.

• Türkçülük düşüncesini benimsemiştir.

• "Toplum için sanat" anlayışıyla yapıtlar kaleme almıştır.

• *Türk Yurdu* ve *Türk Ocakları* dergilerinin kurucularındandır.

Eserleri

Hikâye: Haristan ve Gülistan, Çağlayanlar

Roman: Gönül Hanım

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ'NDE ROMAN

• Millî Edebiyat Dönemi romanlarında gözleme önem verilmiş, realizm ve natüralizm akımları etkili olmuştur.

• Romanlar, toplumsal bir sanat anlayışıyla kaleme alınmıştır.

• Konu haritası genişlemiş, yurdun her yöresindeki olay ve kişiler konu olarak ele alınmıştır.

• Hemen bütün romanlara aşk teması hâkim olmuştur.

• Toplumun ve bireyin sorunları, memleket ve millet sevgisi, millî mücadele, sosyal olaylar, Türkçülük, yanlış Batılılaşma, cehalet, yoksulluk gibi konular işlenmiştir.

• İlk defa gerçek anlamda ve bilinçli olarak Anadolu insanı ve coğrafyası ele alınmıştır.

• Tanzimat'tan beri görülen Doğu-Batı çatışması, bu dönemde de ele alınan konular arasındadır.

• Romanlar sade ve anlaşılır bir dille yazılmıştır.

Millî Edebiyat romancıları:

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Halide Edip Adıvar, Aka Gündüz, Refik Halit Karay

NOT

- Ömer Seyfettin, öyküye gerekli ağırlığı tanıyan ilk yazarımızdır.
- Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Bir Serencam*, *Rahmet*, *Millî Savaş Hikâyeleri* ile edebiyatımızda, öykü türünü evrensel anlamına yaklaştıran ilk ustadır. Savaşı irdeleyen hikâyelerinde toplumun değerlerini, haklarını insanı yücelterek savunmuştur.
- Reşat Nuri Güntekin, *Tannı Misafiri*, *Eski Ahbap*, *Sönmüş Yıldızlar*, *Gençlik ve Güzellik*, *Leyla ile Mecnun*, *Olağan İşler*, *Roçıld Bey* gibi hikâyelerinde sevecenliği, insancılığı ön plana çıkarmıştır.
- Halide Edip Adıvar, *Harap Mabretler*, *Dağa Çıkan Kurt*, *İzmir'den Bursa'ya*, *Kubbede Kalan Hoş Sada* gibi hikâyelerinde Kurtuluş Savaşı'nı işlerken bir yandan da Cumhuriyet yönetimini sevmeye ve sevdirmeye çabası içinde olmuştur.
- Aka Gündüz, *Türk Kalbi*, *Türk'ün Kitabı*, *Hayattan Hikâyeler*, *Bu Toprağın Kızları*, *Kurbağacık* gibi hikâyeleriyle edebiyat yapmaktan çok, topluma ders vermeyi amaç edinmiş ve millî konulara ağırlık vermiştir.